

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИ**

**ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА**

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

*Методичні рекомендації з дисципліни
«Проблеми договірних відносин в господарській діяльності»
для здобувачів вищої освіти рівня доктор філософії
напрямку підготовки/спеціальності 081 «Право»*

Вінниця – 2025

Калаченкова К.О.

Проблеми договірних відносин в господарській діяльності: навчально-методичні матеріали для здобувачів вищої освіти рівня доктор філософії напряму підготовки/спеціальності 081 «Право». Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2025. 26 с.

Розробник:

Калаченкова К. О., к.ю.н., доцент, доцент кафедри господарського та адміністративного права

Зав. кафедри господарського та адміністративного права, д.ю.н., доцент _____ Ліна ДОРОШЕНКО

“ _____ ” _____ 2025 року

© Калаченкова К.О., 2025.

© Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2025.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. Тематичний план дисципліни	6
2. Програма навчальної дисципліни	7
3. Завдання для практичних занять	8
Практичне заняття 1. Теоретико-правові засади договірних правовідносин в господарській діяльності.....	8
Практичне заняття 2-3. Правові аспекти реалізації господарсько-договірних зв'язків.....	9
Практичне заняття 4-5. Проблеми правового регулювання договірних відносин щодо реалізації майна, продукції в господарській діяльності; використання майна в господарській діяльності.....	10
Практичне заняття 6. Проблеми правового регулювання договірних відносин щодо виконання робіт в господарській діяльності.....	11
Практичне заняття 7. Проблеми правового регулювання договірних відносин щодо надання послуг	11
Практичне заняття 8-9. Теоретико-практичні проблеми господарсько-правової відповідальності суб'єктів договірних відносин	12
Практичне заняття 10. Правові форми охорони та захисту прав та законних інтересів суб'єктів договірних відносин в господарській діяльності	12
Практичне заняття 11. Обговорення проблемних питань курсу, НДР/судової практики.....	13
4. Завдання самостійної роботи	13
1. Перший елемент – аналіз судової практики.....	13
2. Другий елемент – науково-дослідна робота або підготовка та проведення проблемної лекції.....	14
Орієнтовні теми для НДР	15
Орієнтовні теми для лекції.....	17
5. Методи і форми контролю, критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти.....	17
6. Рекомендована література та інформаційні ресурси	22
Основна література	22
Допоміжна література	23
Матеріали судової практики	24
Інформаційні ресурси в Інтернет	24

ВСТУП

Навчально-методичні матеріали з навчальної дисципліни «Проблеми договірних відносин в господарській діяльності» складені відповідно до освітньої програми «Право» для здобувачів вищої освіти спеціальності ступеня вищої освіти «Доктор філософії».

Дисципліна «Проблеми договірних відносин в господарській діяльності» охоплює своїм змістом окремі аспекти договірного та господарського права, є дисципліною професійної та практичної підготовки за вибором здобувачів СО «Доктор філософії» спеціальності 081 «Право».

Зміст навчальної дисципліни спрямовано на формування у здобувачів освітньо-наукового рівня необхідних компетентностей у сфері наукових досліджень та розв'язання комплексних теоретико-прикладних проблем договірних відносин в господарській діяльності, що передбачає обов'язкове розуміння теоретичних основ договірного регулювання, обізнаність із науковими знаннями щодо договірного права, переосмислення та створення нових цілісних знань щодо договірних відносин в господарській діяльності.

Здобувачі отримають компетентності, які дозволять їм виявляти та/або узагальнювати проблеми договірних відносин в господарській діяльності, використовувати методи наукового дослідження та техніко-юридичні засоби для проведення власного наукового дослідження, продукування нових ідей і результатів, які спрямовані на подолання виявлених проблем і мають певну наукову цінність.

Мета вивчення навчальної дисципліни «Проблеми договірних відносин в господарській діяльності» полягає у підготовці науковця, здатного генерувати та пропонувати способи реалізації науково обґрунтованих ідей щодо удосконалення правового регулювання договірних відносин в господарській діяльності.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**:

формування вмінь виявляти проблеми договірних відносин в господарській діяльності і навичок використовувати техніко-юридичні засоби їх вирішення;

здатність системного мислення;

прагнення до сучасного, інноваційного підходу до застосування законодавства та удосконалення регулювання договірних відносин в господарській діяльності;

розуміння проблематики застосування *acquis communautaire*, зокрема і практики Суду Європейського Союзу;

здатність аналізувати правові проблеми договірних відносин в господарській діяльності, формувати та обґрунтовувати правові позиції;

вміння оформлювати власні результати та пропозиції належним чином та відповідно до вимог;

дотримання вимог академічної доброчесності.

За результатами опанування дисципліни слід очікувати наступних soft skills здобувачів вищої освіти:

- здатність генерувати нові ідеї (креативність),
- здатність приймати неупереджені і мотивовані рішення,
- вміння працювати в команді;
- здатність розв'язувати складні задачі і проблеми, які мають місце в правовому регулюванні договірних відносин в господарській діяльності.

1. Тематичний план дисципліни

Назва теми	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Сам. робота
Тема 1. Теоретико-правові засади договірних правовідносин в господарській діяльності	2	2	
Тема 2. Правові аспекти реалізації господарсько-договірних зв'язків	2	4	
Тема 3. Проблеми правового регулювання договірних відносин щодо реалізації майна, продукції в господарській діяльності; використання майна в господарській діяльності	2	4	
Тема 4. Проблеми правового регулювання договірних відносин щодо виконання робіт в господарській діяльності	2	2	
Тема 5. Проблеми правового регулювання договірних відносин щодо надання послуг	2	2	
Тема 6. Теоретико-практичні проблеми господарсько-правової відповідальності суб'єктів договірних відносин.	2	4	
Тема 7. Правові форми охорони та захисту прав та законних інтересів суб'єктів договірних відносин в господарській діяльності	2	2	
Обговорення проблемних питань курсу, НДР/судової практики.		2	
Всього	14	22	

2. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретико-правові засади договірних правовідносин в господарській діяльності

Розвиток наукової думки щодо поняття та ознак господарських договорів. Договір як правова форма господарських відносин: еволюція та сучасні концепції. Колізії у сфері договірного регулювання. Основні напрями впливу *acquis communautaire* на договірні відносини. Проблемні питання системи господарських договорів та їх правової природи. Методологія дослідження договірних правовідносин у господарській діяльності.

Тема 2. Правові аспекти реалізації господарсько-договірних зв'язків

Механізми реалізації господарських договорів та їх проблеми. Теоретико-прикладні питання укладання та виконання господарських договорів. Цифрові платформи для укладення та виконання договорів. Специфіка укладення та виконання електронних господарських договорів.

Визнання господарських договорів неукладеними та недійсними: проблемні питання. Проблемні питання припинення договірних відносин в господарській діяльності. Форс-мажор у господарських договорах: правове регулювання та проблеми застосування.

Проблемні питання щодо забезпечення виконання договірного зобов'язання. Акредитивна форма розрахунків та факторинг як види забезпечення виконання договірного зобов'язання. Розрахункові зобов'язання.

Тема 3. Проблеми правового регулювання договірних відносин щодо реалізації майна, продукції в господарській діяльності; використання майна в господарській діяльності

Договори про передачу майна у власність: проблемні питання. Договір купівлі-продажу: актуальні питання. Поставка та її особливості. Договір контрактації сільськогосподарської продукції. Договір міни та особливості правового регулювання відносин міни. Судова практика у спорах щодо невиконання господарських договорів з реалізації майна.

Договори про передачу майна у користування: проблемні питання. Договір оренди: актуальні питання. Особливості правового регулювання договору лізингу.

Тема 4. Проблеми правового регулювання договірних відносин щодо виконання робіт в господарській діяльності

Особливості договорів про виконання робіт. Розмежування договорів про виконання робіт від договорів з надання послуг та трудових договорів. Договір будівельного підряду. Договори підряду на проектні та пошукові роботи. Особливості договорів з виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт.

Тема 5. Проблеми правового регулювання договірних відносин щодо надання послуг

Договір надання послуг у господарському праві: проблеми нормативного регулювання. Відповідальність за неналежне надання послуг у господарських договорах. Судова практика щодо стягнення збитків за неналежне виконання договору надання послуг. Договори перевезення. Договори з надання фінансових послуг.

Тема 6. Теоретико-практичні проблеми господарсько-правової відповідальності суб'єктів договірних відносин

Загальні положення про господарсько-правову відповідальність договірних відносин: проблемні питання. Наукові погляди на форми і види господарсько-правової відповідальності. Особливості договірної відповідальності. Проблеми розмежування невиконання від неналежного виконання зобов'язання. Проблеми реалізації господарсько-правової відповідальності в договірних відносинах.

Тема 7. Правові форми охорони та захисту прав та законних інтересів суб'єктів договірних відносин в господарській діяльності

Поняття захисту прав та законних інтересів суб'єктів договірних правовідносин в господарській діяльності, співвідношення з іншими поняттями. Форми і способи захисту прав та законних інтересів суб'єктів договірних правовідносин в господарській діяльності в науці та законодавстві. Проблемні питання реалізації права на захист прав та законних інтересів суб'єктів договірних правовідносин в господарській діяльності.

3. Завдання для практичних занять

Практичні заняття проводяться у формі обговорення завдань та проблемних питань за темою практичного заняття. Кожен здобувач повинен знайти за допомогою наукових публікацій або матеріалів судової практики проблемні питання за будь-якою темою, що обговорюються. В процесі обговорення кожного із проблемних питань здобувач повинен проявити вміння обґрунтувати актуальність вирішення поставленої проблеми, аргументувати її наявність та запропонувати шляхи вирішення цієї проблеми договірних правовідносин.

При цьому обов'язково повинні бути вказані використані джерела та прізвища авторів, які досліджували ці проблемні питання.

Практичне заняття 1. Теоретико-правові засади договірних правовідносин в господарській діяльності

Завдання 1.

Наведіть види господарських зобов'язань, що мають місце в межах предмету Вашого дослідження, дайте їх характеристику за такими рисами:

суб'єкти, об'єкти, правові підстави виникнення, зміст, правові підстави припинення.

Завдання 2.

Обґрунтуйте доцільність (необхідність) чи відсутність доцільності (необхідності використання господарських договорів для регулювання (опосередкування) відносин, що є предметом Вашого дослідження.

Завдання 3.

Опишіть систему господарських договорів, що укладаються в межах об'єкту Вашого дослідження з посиланнями на відповідні НПА.

Питання для обговорення.

1. Проблеми правозастосування норм щодо договірних відносин.
2. Основні напрями впливу *acquis communautaire* на договірні відносини.
3. Проблеми адаптації бізнесу до нових регуляторних вимог.
4. Розвиток наукової думки щодо поняття та ознак господарських договорів.
5. Договір як правова форма господарських відносин: еволюція та сучасні концепції.
6. Колізії у сфері договірної регулювання.
7. Проблемні питання системи господарських договорів та їх правової природи.
8. Методологія дослідження договірних правовідносин у господарській діяльності.

Практичне заняття 2-3. Правові аспекти реалізації господарсько-договірних зв'язків

Завдання 1.

Проаналізуйте правові позиції Верховного Суду при розгляді спорів щодо укладання, зміни, припинення договірних правовідносин в господарській діяльності (як що це можливо, то питань, що є предметом Вашого дисертаційного дослідження).

Завдання 2.

Проаналізуйте правові позиції Верховного Суду при розгляді спорів щодо виконання договірних правовідносин в господарській діяльності (як що це можливо, то питань, що є предметом Вашого дисертаційного дослідження).

Завдання 3.

Підберіть щонайменше три наукові публікації щодо укладання договорів з використанням сучасних технологій (бажано, щоб це було пов'язано з темою дисертаційного дослідження), і шляхів його удосконалення.

Завдання 4.

Проаналізуйте судову практику щодо визнання господарських договорів неукладеними (як що це можливо, то питань, що є предметом Вашого дисертаційного дослідження).

Завдання 5.

Проаналізуйте застосування форс-мажорних обставин у господарських договорах та запропонувати механізми їх удосконалення.

Питання для обговорення.

1. Цифрові платформи для укладення та виконання договорів.
2. Визнання господарських договорів неукладеними та недійсними: проблемні питання.
3. Технологічні (цифрові) рішення для роботи з шаблонами господарських договорів і документів.
4. Дискусійні аспекти реалізації конкурентного способу укладання господарських договорів.
5. Специфіка укладення та виконання електронних господарських договорів.
6. Проблемні питання припинення договірних відносин в господарській діяльності.
7. Форс-мажор у господарських договорах: правове регулювання та проблеми застосування.
8. Проблемні питання щодо забезпечення виконання договірних зобов'язань.
9. Розрахункові зобов'язання.

Практичне заняття 4-5. Проблеми правового регулювання договірних відносин щодо реалізації майна, продукції в господарській діяльності; використання майна в господарській діяльності

Завдання 1.

Проаналізуйте правові позиції Верховного Суду при розгляді спорів щодо реалізації майна, продукції в господарській діяльності (як що це можливо, то питань, що є предметом Вашого дисертаційного дослідження).

Завдання 2.

Проаналізуйте правові позиції Верховного Суду при розгляді спорів щодо використання майна в господарській діяльності (як що це можливо, то питань, що є предметом Вашого дисертаційного дослідження).

Завдання 3.

Підберіть щонайменше три наукові публікації щодо одного з видів договорів про реалізацію майна, продукції в господарській діяльності; використання майна в господарській діяльності (як що це можливо, то питань, що є предметом Вашого дисертаційного дослідження) і шляхів його удосконалення.

Питання для обговорення.

1. Договори про передачу майна у власність: проблемні питання.
2. Державне регулювання обороту майна у господарських відносинах: антимонопольні обмеження, державне замовлення.

3. Колізії норм законодавства у регулюванні обороту майна та продукції у господарському праві.

4. Судова практика у спорах щодо невиконання господарських договорів з реалізації майна.

5. Договори про передачу майна у користування: проблемні питання.

Практичне заняття 6. Проблеми правового регулювання договірних відносин щодо виконання робіт в господарській діяльності.

Завдання 1.

Проаналізуйте правові позиції Верховного Суду при розгляді спорів щодо договорів про виконання робіт (як що це можливо, то питань, що є предметом Вашого дисертаційного дослідження).

Завдання 2.

Підберіть щонайменше три наукові публікації щодо одного з видів договорів про виконання робіт (як що це можливо, то питань, що є предметом Вашого дисертаційного дослідження) і шляхів його удосконалення.

Питання для обговорення.

1. Особливості договорів про виконання робіт.
2. Розмежування договорів про виконання робіт від договорів з надання послуг та трудових договорів.
3. Договір будівельного підряду.
4. Договори підряду на проектні та пошукові роботи.
5. Особливості договорів з виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт.

Практичне заняття 7. Проблеми правового регулювання договірних відносин щодо надання послуг

Завдання 1.

Проаналізуйте правові позиції Верховного Суду при розгляді спорів щодо договорів надання послуг (як що це можливо, то питань, що є предметом Вашого дисертаційного дослідження).

Завдання 2.

Підберіть щонайменше три наукові публікації щодо одного з видів договорів надання послуг (як що це можливо, то питань, що є предметом Вашого дисертаційного дослідження) і шляхів його удосконалення.

Питання для обговорення.

1. Договір надання послуг у господарському праві: проблеми нормативного регулювання.
2. Відповідальність за неналежне надання послуг у господарських договорах.

3. Судова практика щодо стягнення збитків за неналежне виконання договору надання послуг.
4. Договори перевезення.
5. Договори з надання фінансових послуг.

Практичне заняття 8-9. Теоретико-практичні проблеми господарсько-правової відповідальності суб'єктів договірних відносин

Завдання 1.

Підберіть три-п'ять прикладів з практики застосування форм господарсько-правової відповідальності (по можливості за порушення у відносинах, які є предметом вашого дослідження). На підставі їх аналізу конкретизуйте підстави відповідальності, господарські санкції, які було застосовано, та порядок їх застосування (досудовий, судовий або адміністративний). Дайте коротку оцінку ефективності застосованих санкцій для відновлення порушеного права та (або) встановлення правопорядку у сфері господарювання.

Завдання 2.

Підберіть три-п'ять наукових публікацій щодо договірної відповідальності. На підставі їх аналізу назвіть проблему, підняту автором, та пропоновані шляхи її вирішення; вкажіть, чи актуальна ця проблема договірної відповідальності для відносин, які є предметом вашого дослідження.

Завдання 3.

Викладіть завдання цієї теми письмово з дотриманням вимог до наукових текстів. Оформіть джерела прикладів з практики та наукові публікації за вимогами до оформлення списку джерел у дисертаційних роботах.

Завдання 4.

Сучасні технології та господарсько-правова відповідальність: стан, перспективи, переваги та недоліки

Завдання 5.

Застосування штучного інтелекту для

Питання для обговорення.

1. Загальні положення про господарсько-правову відповідальність договірних відносин: проблемні питання.
2. Наукові погляди на форми і види господарсько-правової відповідальності.
3. Проблеми реалізації господарсько-правової відповідальності в договірних відносинах.

Практичне заняття 10. Правові форми охорони та захисту прав та законних інтересів суб'єктів договірних відносин в господарській діяльності

Завдання 1.

Підберіть три-п'ять наукових публікацій щодо договірної відповідальності. На підставі їх аналізу назвіть проблему, підняту автором, та пропоновані шляхи її вирішення; вкажіть, чи актуальна ця проблема договірної відповідальності для відносин, які є предметом вашого дослідження.

Завдання 2.

Викладіть завдання цієї теми письмово з дотриманням вимог до наукових текстів. Оформіть джерела прикладів з практики та наукові публікації за вимогами до оформлення списку джерел у дисертаційних роботах.

Питання для обговорення.

1. Проблемні питання захисту прав та законних інтересів суб'єктів договірних правовідносин в господарській діяльності.
2. Форми і способів захисту прав та законних інтересів суб'єктів договірних правовідносин в господарській діяльності в науці та законодавстві.
3. Проблемні питання реалізації права на захист прав та законних інтересів суб'єктів договірних правовідносин в господарській діяльності.

Практичне заняття 11. Обговорення проблемних питань курсу, НДР/судової практики

Питання для обговорення.

1. Проблеми правозастосування норм щодо договірних відносин.
2. Основні напрями впливу *acquis communautaire* на договірні відносини.
3. Торгові договори: проблемні аспекти.
4. Технологічні (цифрові) рішення для роботи з шаблонами господарських договорів і документів.
5. Застосування штучного інтелекту для аналізу ризиків та прогнозування виконання зобов'язань.

4. Завдання самостійної роботи

Самостійна робота здобувача вищої освіти (СР) представляє собою форму організації навчального процесу, при якій заплановані завдання виконуються здобувачем вищої освіти самостійно (під методичним керівництвом, але без безпосередньої участі викладача), і є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом під час позааудиторної навчальної роботи. Отримати можна *максимально 45 балів*.

СР з навчальної дисципліни складається з **двох елементів**, які оцінюються наступним чином:

1. Перший елемент – аналіз судової практики.

Перший елемент СР представляє собою **аналіз судової практики**. На підставі матеріалів судової практики за останні три роки виявіть проблеми правозастосування норм щодо договірних відносин. Сформулюйте виявлені

проблеми із посиланням на відповідні матеріали судової практики та запропонуйте аргументовані способи їх вирішення. Підготувати аналітичну записку (до 5 сторінок), що містить узагальнені висновки та пропозиції щодо вдосконалення правозастосування.

Оформлюється з урахуванням наступних формальних вимог: кегель: Times New Roman 14, через одинарний міжстроковий інтервал; береги: ліве – 30 мм; праве – 10 мм; верхнє - 20 мм; нижнє – 20 мм.

Критерії оцінювання

Максимум за перший елемент можна отримати 15 балів.

Оцінювання відбувається шляхом визначення балів відповідно до критеріїв по кожному з елементів структури критеріїв:

- ✦ повнота аналізу – глибокий аналіз та висвітлення всіх аспектів – 5 балів;
- ✦ юридична аргументація – глибина аналізу норм права, використання судової практики – 4 бали;
- ✦ оригінальність висновків – критичний підхід, можливі альтернативи – 3 бали;
- ✦ структура та логічність викладення матеріалу – 2 бали;
- ✦ оформлення згідно з академічними стандартами (посилання, грамотність) – 1 бал.

На підставі визначеної загальної кількості балів, отриманих здобувачами викладач визначає максимальний, достатній і мінімальний бал оцінки змістової частини НДР шляхом сумування загальної кількості балів з кожного критерію.

2. Другий елемент – науково-дослідна робота або підготовка та проведення проблемної лекції

Другий елемент СР представляє собою **науково-дослідну роботу (НДР) або підготовку та проведення проблемної лекції (на вибір здобувача)**. Максимум за другий елемент можна отримати 30 балів.

НДР – це самостійне наукове дослідження на тему проблемно-пошукового характеру, що відповідає результатам навчання та компететностям, передбаченим в освітній програмі, та демонструє виконання основних вимог до наукових робіт визначеного рівня і чітке дотримання принципів академічної доброчесності. Науково-дослідна діяльність здобувачів забезпечує розв'язання наступних завдань: формування наукового світогляду здобувачів, оволодіння методологією і методами наукового дослідження; розвитку творчого мислення та індивідуальних здібностей у розв'язанні практичних завдань; прищеплення навичок самостійної науково-дослідної діяльності; розвиток ініціативи, здатності застосовувати теоретичні знання у своїй науковій роботі; постійне оновлення і вдосконалення своїх знань; розширення теоретичного кругозору і наукової ерудиції майбутнього фахівця тощо.

Рекомендації з розробки науково-дослідної роботи. НДР змістовно мають містити такі складові елементи: актуальність і постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями; формулювання гіпотези, мети і постановка завдань дослідження;

ступінь наукової розробки проблеми, аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується робота; виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів; висновки до даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

НДР готується з використанням інтернет ресурсів, періодичних публікацій, наукової літератури та офіційних сайтів як джерела інформаційних ресурсів, що дозволить здобувачам вищої освіти поглибити свої знання з даної дисципліни.

Критерії оцінювання науково-дослідної роботи.

Оцінювання НДР відповідно до критеріїв відбувається шляхом визначення балів по кожному з елементів структури критеріїв:

✦ актуальність НДР – важливість НДР для українського та світового дискурсу (відповідність НДР потребам на місцевому, регіональному, національному або міжнародному рівнях) та реалістичність завдань і мети НДР, а також інноваційність НДР та креативність змісту – 2 бали;

✦ повнота розкриття теми НДР – глибокий аналіз законодавства, основної та додаткової літератури, правозастосовчої практики – 4 бали;

✦ якість розкриття теми НДР – чітка, деталізована та зрозуміло викладена структура проведення дослідження, яка відповідає робочому плану НДР; доведеність рішень, що приймаються, уміння аргументувати свої висновки і коректність використаних методів обробки отримуваних результатів – 4 бали;

✦ оформлення результатів виконаного НДР (звіт, презентація) – 2 бали;

✦ уміння відповідати на питання опонентів на публічній презентації НДР, лаконічність і аргументованість відповідей – 3 бали.

На підставі визначеної загальної кількості балів, отриманих здобувачами викладач визначає максимальний, достатній і мінімальний бал оцінки змістової частини НДР шляхом сумування загальної кількості балів з кожного критерію.

0 балів виставляється, якщо робота є запозиченою.

Контроль самостійної роботи проводиться шляхом презентації/захисту на останньому занятті.

Орієнтовні теми для НДР

1. Основні напрями впливу *acquis communautaire* на договірні відносини.
2. Цифровізація та стандарти електронних договорів: правові аспекти.
3. Уніфікація правозастосовної практики.
4. Проблеми адаптації бізнесу до нових регуляторних вимог.
5. Сучасні технології перевірки добросовісності суб'єктів господарювання як сторін договору.
6. Технологічні (цифрові) рішення для роботи з шаблонами господарських договорів і документів.
7. Цифрові платформи для укладення та виконання договорів.
8. Дискусійні аспекти реалізації конкурентного способу укладання господарських договорів.
9. Специфіка укладення та виконання електронних господарських договорів.

10. Особливості та проблемні питання укладення зовнішньоекономічних договорів.
11. Торгові договори: проблемні аспекти.
12. Вплив судової практики на виконання господарських договорів.
13. Застосування штучного інтелекту для аналізу ризиків та прогнозування виконання зобов'язань.
14. Сучасні технології та господарсько-правова відповідальність: стан, перспективи, переваги та недоліки.
15. Проблеми відшкодування збитків за порушення зобов'язань за господарським договором.
16. Проблеми правового регулювання смарт-контрактів у сфері господарювання.
17. Захист прав та інтересів сторін у договірних відносинах.
18. Інша тема запропонована здобувачем вищої освіти та погоджена з викладачем.

Підготовка та проведення проблемної лекції з презентацією та поточним тестуванням за темою дисципліни (0-30 балів). Одним з обов'язкових видів завдань за результатами проходження практикуму викладача-дослідника здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня є складання плану-конспекту одного з проведених здобувачем навчальних занять (лекційних, практичних занять тощо).

Мета – оцінити вміння здобувача здійснювати виховну, навчально-організаційну, методичну діяльність, вміння планувати та проводити різні форми навчальних занять зі здобувачами вищої освіти, а також сприяти формуванню досвіду викладацької діяльності.

План-конспект навчального заняття має містити:

- чітке і зрозуміле визначення основної мети заняття (навчальна, розвиваюча, виховна);
- логічність і відповідність плану заняття досягненню поставленої мети;
- використання і рекомендація широкого кола сучасних джерел інформації (книги, статті, електронні ресурси: подкасти, відео-матеріал, блоги тощо), включаючи англomовну літературу;
- дотримання логіки викладення матеріалу заняття із врахуванням таких складових: актуалізація знань, питання до аудиторії, висновки, завдання за розглянутою темою;
- зміст навчального заняття, що має демонструвати теоретичні знання аспіранта з дисциплін професійної й практичної підготовки, встановлення їх зв'язку із практичною діяльністю.

Критерії оцінювання плану-конспекту (з максимальною кількістю балів за відмінне виконання – 30 балів):

- дотримання технічних вимог до оформлення – 3 бали;
- логічність і відповідність плану заняття досягненню поставленої мети – 5 б.;

- використання і рекомендація широкого кола сучасних джерел інформації – 7 б.;

- зміст лекційного заняття, що має демонструвати теоретичні знання аспіранта, встановлення їх зв'язку із практичною діяльністю, використання корисних кейсів, наочних прикладів – 15 б.

Орієнтовні теми для лекції

1. Проблеми правового регулювання договірних відносин в сфері інвестиційної діяльності.

2. Проблеми правового регулювання договірних відносин в сфері інноваційної діяльності.

3. Проблеми правового регулювання договірних відносин щодо оренди, лізингу, концесії.

4. Проблеми правового регулювання договірних відносин в сфері господарсько-торгівельної діяльності.

5. Проблеми правового регулювання договірних відносин в сфері фінансово-господарської діяльності.

6. Проблеми правового регулювання договірних відносин в агентській діяльності.

7. Проблеми правового регулювання договірних відносин в оціночній діяльності.

8. Проблеми правового регулювання договірних відносин в рекламній діяльності.

9. Проблеми правового регулювання договірних відносин в будівельній діяльності.

10. Проблеми правового регулювання договірних відносин в транспортній діяльності.

11. Проблеми правового регулювання договірних відносин в сфері охорони здоров'я.

12. Проблеми правового регулювання договірних відносин оптової торгівлі.

13. Проблеми правового регулювання договірних відносин роздрібною торгівлі.

14. Проблеми правового регулювання договірних відносин зовнішньоекономічної торгівлі.

15. Інша тема запропонована здобувачем вищої освіти та погоджена з викладачем.

5. Методи і форми контролю, критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Організація та оцінювання навчання визначена «Порядком оцінювання знань здобувачів вищої освіти у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса» та «Положенням про організацію освітньої діяльності у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса».

При викладанні дисципліни «Проблеми договірних відносин в господарській діяльності» використовуються такі методи контролю: опитування; координація дискусії, виконання самостійної роботи.

Результати навчальних досягнень за навчальною дисципліною здобувачів вищої освіти здійснюється за критеріями, що запроваджені в Університеті за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС та національною шкалою, що доводяться до відома здобувачів вищої освіти на першому занятті.

Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як сума балів за всі виконані завдання протягом семестру та виставляється відповідно до методики накопичення балів за результатами поточного контролю.

Форма контролю – ЗАЛК. Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач складає **100 балів**, що складаються з:

- 1) організаційно-навчальної роботи (55 балів);
- 2) самостійної роботи (45 балів).

Система оцінювання знань

Поточний контроль (max 100 балів)		
Організаційно-навчальна робота здобувача вищої освіти в аудиторії (11 практичних * 5 балів)	Самостійна робота (аналіз судової практики – 15 балів; НДР / проблемна лекція – 30 балів)	Загальна кількість балів
55	45	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Загальна сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
75-81	C	
67-74	D	
60-66	E	
0-59	FX	незараховано

Організаційно-навчальна робота в аудиторії оцінюється шляхом:

- Усного або письмового опитування – правильна відповідь надає можливість отримати 2 бали максимум:

у 2 бали оцінюється відповідь здобувача, що показав всебічні та глибокі знання передбаченого програмою матеріалу, законодавства, основної та додаткової літератури, рекомендованої програмою курсу, проявив творчі здібності в розумінні, викладенні та використанні програмного матеріалу.

у 1,5 бали оцінюється правильна, логічна та обґрунтована усна/письмова відповідь, що містить аргументацію, аналітичні міркування;

у 1 бал оцінюється частково правильна, нецілісна, фрагментарна, недостатньо аргументована усна/письмова відповідь;

у 0,5 бали оцінюється відповідь здобувача, який показав знання тільки основних понять з навчальної програми, необхідному для майбутньої роботи

у 0 балів оцінюється неправильна усна/письмова відповідь або відповідь, що містить грубі помилки, демонструє незнання і нерозуміння навчального матеріалу, відсутність вміння обґрунтувати свою думку або відсутність відповіді.

- Розв'язання задач/практичних ситуацій оцінюється залежно від демонстрації вмінь щодо критичного, аналітичного та логічного мислення при зборі та обробленні інформації; застосовування набутих теоретичних знань та алгоритмів при підготовці рішень і дозволяє отримати максимально 2 бали:

2 бали: задача/ситуація виконана вірно, містить логічну послідовність дій, при вирішенні застосовано оптимальний алгоритм рішення, посилання на законодавство та практику його застосування вірні, зроблено логічні висновки.

1,5 бали: задача/ситуація виконана частково вірно, містить логічну послідовність дій, при рішенні частково застосовано допустимий алгоритм рішення, посилання на законодавство вірні, зроблено висновки, які проте недостатньо обґрунтовані.

1 бал: задача/ситуація виконана із помилками, при її вирішенні не застосовано алгоритму рішення, зроблені посилання на законодавство невірні або недостатні, висновки недостатньо обґрунтовані, нелогічні, або поверхневі.

від 0 до 0,5 бали: задача/ситуація виконана невірно, висновки відсутні або нелогічні, або поверхневі.

0 балів виставляється при відсутності виконання завдання.

- Аналітично-пошукова робота – максимум 1 бал.

Самостійна робота здобувача вищої освіти (СР) представляє собою форму організації навчального процесу, при якій заплановані завдання виконуються здобувачем вищої освіти самостійно (під методичним керівництвом, але без безпосередньої участі викладача), і є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом під час позааудиторної навчальної роботи. Отримати можна *максимально 45 балів*.

СР з навчальної дисципліни складається з двох елементів, які оцінюються наступним чином:

1. Максимум за перший елемент можна отримати 15 балів.

Критерії оцінювання

Оцінювання відбувається шляхом визначення балів відповідно до критеріїв по кожному з елементів структури критеріїв:

- ✦ повнота аналізу – глибокий аналіз та висвітлення всіх аспектів – 5 балів;

- ✦ юридична аргументація – глибина аналізу норм права, використання судової практики – 4 бали;
- ✦ оригінальність висновків – критичний підхід, можливі альтернативи – 3 бали;
- ✦ структура та логічність викладення матеріалу – 2 бали;
- ✦ оформлення згідно з академічними стандартами (посилання, грамотність) – 1 бал.

На підставі визначеної загальної кількості балів, отриманих здобувачами викладач визначає максимальний, достатній і мінімальний бал оцінки змістової частини НДР шляхом сумування загальної кількості балів з кожного критерію.

2. Максимум за другий елемент можна отримати 30 балів.

Критерії оцінювання науково-дослідної роботи.

Оцінювання НДР відповідно до критеріїв відбувається шляхом визначення балів по кожному з елементів структури критеріїв:

- ✦ актуальність НДР – важливість НДР для українського та світового дискурсу (відповідність НДР потребам на місцевому, регіональному, національному або міжнародному рівнях) та реалістичність завдань і мети НДР, а також інноваційність НДР та креативність змісту – 2 бали;
- ✦ повнота розкриття теми НДР – глибокий аналіз законодавства, основної та додаткової літератури, правозастосовчої практики – 4 бали;
- ✦ якість розкриття теми НДР – чітка, деталізована та зрозуміло викладена структура проведення дослідження, яка відповідає робочому плану НДР; доведеність рішень, що приймаються, уміння аргументувати свої висновки і коректність використаних методів обробки отримуваних результатів – 4 бали;
- ✦ оформлення результатів виконаного НДР (звіт, презентація) – 2 бали;
- ✦ уміння відповідати на питання опонентів на публічній презентації НДР, лаконічність і аргументованість відповідей – 3 бали.

На підставі визначеної загальної кількості балів, отриманих здобувачами викладач визначає максимальний, достатній і мінімальний бал оцінки змістової частини НДР шляхом сумування загальної кількості балів з кожного критерію.

0 балів виставляється, якщо робота є запозиченою.

Контроль самостійної роботи проводиться шляхом презентації/захисту на останньому занятті.

Критерії оцінювання плану-конспекту (з максимальною кількістю балів за відмінне виконання – 30 балів):

- дотримання технічних вимог до оформлення – 3 бали;
- логічність і відповідність плану заняття досягненню поставленої мети – 5 б.;
- використання і рекомендація широкого кола сучасних джерел інформації – 7 б.;
- зміст лекційного заняття, що має демонструвати теоретичні знання аспіранта, встановлення їх зв'язку із практичною діяльністю, використання корисних кейсів, наочних прикладів – 15 б.

Здобувач вищої освіти має право замінити будь-який вид організаційно-навчальної роботи здобувача вищої освіти в аудиторії протягом семестру на наступні види індивідуального завдання:

- ***наукової роботи здобувача вищої освіти з дисципліни:*** підготовки та опублікування наукової фахової статті до завершення навчання з дисципліни (40 балів); підготовки та опублікування наукової статті у Віснику СНТ до завершення навчання з дисципліни (30 балів); участі у науковій конференції з опублікуванням тез доповіді з дисципліни (15 балів); опублікування тез доповіді без участі в науковій конференції з дисципліни (10 балів).

Наукова стаття – вид самостійної роботи здобувача вищої освіти, в якій подаються проміжні або кінцеві результати, висвітлюються окремі питання з теми дослідження, фіксується науковий пріоритет автора.

Наукова стаття подається до редакції в завершеному вигляді відповідно до вимог, які публікуються в окремих номерах журналів або збірниках у вигляді пам'ятки автору. Оптимальний обсяг наукової статті (0,5-0,7 др. арк.). Рукопис статті повинен мати повну назву роботи, прізвище та ініціали автора, анотації, список використаної літератури. Вимоги до підготовки публікації у фаховому виданні можна подивитись на прикладі

Правничого часопису Донецького національного університету Імені Василя Стуса за посиланням <https://jpchdnu.donnu.edu.ua/index> ;

Віснику Запорізького національного університету. Юридичні науки за посиланням <http://www.lsej.org.ua/index.php/vimogi-do-oformlennya> ;

Віснику студентського наукового товариства за посиланням <https://science.donnu.edu.ua/uk/vidannya/visnik/> .

Перелік видань, що віднесені до фахових, можна знайти за посиланням <https://mon.gov.ua/nauka/nauka-2/atestatsiya-kadriv-vishchoi-kvalifikatsii/naukovi-fakhovi-vidannya> ; <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/atestatsiya-kadriv-vyshchoi-kvalifikatsii/2024/12/10/per-fakh-vid-dlya-publ-rez-dosl-na-zdob-stup-dn-kn-df-10-12-2024.pdf>

Тези (від гр. tess. положення, твердження) – це коротко, точно, послідовно сформульовані ідеї, думки, положення наукової доповіді, повідомлення, статті або іншої наукової праці. Вони містять матеріали, положення, категорії, які автор вперше вводить у науковий обіг.

Тези доповіді можуть бути підготовлені на науково-практичні конференції, семінари, наукові гуртки юридичного спрямування. Зразок оформлення тез уточнюється у вимогах відповідної конференції. Наприклад: Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених «Сучасні проблеми законодавства, практики його застосування та юридичної науки», що проводиться юридичним факультетом Донецького національного університету імені Василя Стуса ЩОРІЧНО; ін. Обсяг тез становить, як правило, 2-3 сторінки друкованого тексту через 1-1,5 інтервали. Вимоги до тез доповідей визначаються організаторами відповідних конференцій, семінарів, тощо і знаходяться в інформаційних листах відповідних конференцій, семінарів тощо (на сайтах організаторів). Один з

прикладів. <https://dnu.sharepoint.com/portals/law/Lists/List5/DispForm.aspx?ID=162&Source=https%3A%2F%2Fdnu.sharepoint.com%2Fportals%2Flaw%2FSitePages%2F%25D0%2594%25D0%25BE%25D0%25BC%25D0%25B0%25D1%2588%25D0%25BD%25D1%258F.aspx&ContentTypeId=0x0104005F6B808B2156BA4B9A600DC77FA367C4> .

✓ *Доповідь, реферат, презентація (0-5 балів)* готуються за заздалегідь погодженою з викладачем темою і оцінюється відповідно до: змістовної наповненості, актуальності використаних джерел, логіки і послідовності викладу матеріалу, наявності висновків та оприлюднення результатів проведеної роботи.

✓ *Аналіз наукової літератури (0-5 балів)* спрямований на опанування освітньої програми, а саме: вміння аналізувати та синтезувати, надавати оцінку, використання інформаційних технологій.

Робота над аналізом наукової літератури обмежена тими джерелами, що мають безпосереднє відношення до заданого питання чи теми (погоджується з викладачем). Щонайменше третина джерел мають бути видані протягом останніх 3-х років, не потрібно надміру використовувати застарілі джерела. Джерела, що пропонуються здобувачем для аналізу заданого питання мають бути диференційовані з акцентом на наукові види. Зокрема, підручники, посібники, інформаційні видання мають займати в аналізі не більше 30 відсотків, решта джерел мають бути науковими: монографії, дисертації, автореферати дисертацій, наукові статті, тези доповідей на наукових конференціях тощо. Джерела, що пропонуються на аналіз повинні бути оформлені відповідно до встановлених вимог, які можна знайти за посиланням: <https://www.nas.gov.ua/publications/news/Documents/Radchenko-DSTU.pdf>. Аналіз літератури має супроводжуватись висвітленням та аналізом основних ідей авторів окремих джерел, містити кінцеве узагальнення та висновки здобувача.

6. Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна література

1. Актуальні проблеми господарського права (Особлива частина) : підручник / авторський колектив: Л.Ф. Винокурова, О.С. Горяєва, О.В. Клепікова, О.В. Кологойда [та 13 інших] ; за загальною редакцією В.С. Щербини, В.В. Резнікової ; Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Юридичний факультет. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. С. 670.

2. Беяневич О. А. Деякі проблеми звільнення суб'єкта господарювання від відповідальності за неналежне виконання договірних зобов'язань. URL: <https://coordynata.com.ua/deaki-problemi-zviltenna-subekta-gospodaruvanna-vid-vidpovidalnosti-za-nenalezne-vikonanna-dogovirnih-zobovazan>

3. Недійсність правочинів : коментар судової практики / ред. І. В. Спасибо-Фатєєва. Харків : Право, 2018. 264 с.

4. Проблеми правового регулювання договірних відносин суб'єктів господарювання: монографія / В. М. Адам та ін.; за заг. ред. М. С. Долинської. Львів: ТОВ «Галицька видавнича спілка», 2019. 247 с.

5. Подцерковний О. П. Особливість та деякі проблеми відшкодування

шкоди у сфері господарювання. URL: <https://coordynata.com.ua/osoblivist-ta-deaki-problemi-vidskoduvanna-skodi-u-sferi-gospodaruvana>

6. Пучковська І. Й. Теоретичні проблеми забезпечення зобов'язань: монографія. Харків : Право, 2017. 472 с.

7. Тетарчук І.В. Договірне право України: навчальний посібник для підготовки до іспитів. Київ : Центр учбової літератури 2022. 260 с.

Допоміжна література

1. Віхров О.П., Віхров С.О. Про систематизацію господарських зобов'язань. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 3. С.54 – 57.

2. Голіна О. В. Договори про надання послуг у сфері господарювання : монографія. / О. В. Голіна. Харків : Право. 2019. 200 с.

3. Долгополова Л. М. Укладення договорів на торгах : монографія / Л. М. Долгополова. Харків : Право, 2014. 184 с.

4. Донець А. Г. Договір зберігання віртуальних активів (Crypto Custody) за законодавством України. Т е о р і я і п р а к т и к а п р а в о з н а в с т в а . Електронне наукометричне фахове видання Національного університету імені Ярослава Мудрого. 2022. Том 2 № 22.

5. Духневич А.В., Лук'яненко С.А. особливості регулювання договірних відносин в Україні під час воєнного стан. *Правові проблеми соціального розвитку*. № 1. 2025. <https://doi.org/10.70651/3083-6018/2025.1.12> URL: <https://www.eu-scientists.com/index.php/sdel/article/view/48/42>

6. Калаченкова К.О., Захарчук Д.О., Буравська А.А. Деякі актуальні питання реформування законодавства у сфері містобудівної діяльності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 238-242. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2023/54.pdf

7. Калаченкова К.О., Довгань Б.В. Щодо визнання криптовалюти засобом платежу на території України: теоретико-правове обґрунтування. *Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса*. № 1(2022). С. 95-103. DOI: <https://doi.org/10.31558/2786-5835.2022.1.9> URL: <https://jpchdnu.donnu.edu.ua/article/view/13275>

8. Малолітнева В.К. Господарсько правовий інститут публічних закупівель: монографія. Київ: ДУ «Інститут економіко правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України, 2020. 412 с

9. Мілаш В. С. Теоретико-правові засади господарсько-договірної діяльності. *Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого*. № 1. 2010. С. 203-212. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/3534/1/Milash_203.pdf

10. Недійсний та неукладений господарський договір: правові підстави та наслідки: монографія / С. А. Подоляк ; Нац. акад. наук України, Київ. ун-т права. Київ : Ліра-К, 2014. - 213 с.

11. Prytula, A., Lutsyk, V., Sviatoshniuk, A., Tkalia, O., Kalachenkova, K. (2021). Cryptocurrency in transnational offenses: criminal and civil legal aspects. *Amazonia Investiga*, 10(46), 209-216. <https://doi.org/10.34069/AI/2021.46.10.21> <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/1790/2065>

12. Філатова Н. Ю., Логойко О. О. Порівняльний аналіз особливостей укладення електронних договорів в Україні і Німеччині: правові аспекти. П р а в о в а д е р ж а в а . 2020. Вип. 38. С. 92- 100.

Матеріали судової практики

1. Виконання зобов'язань у практиці Касаційного цивільного суду https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/file_3.pdf

2. Оглядовий лист ВАС України «Про практику вирішення окремих спорів, пов'язаних із забезпеченням виконання зобов'язань» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v_637800-01#Text

3. Порука як засіб забезпечення виконання зобов'язань: практика Верховного Суду https://eag.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/sud4875/2.pdf

4. Судова практика та перспективи правового регулювання економічних відносин https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Economichni_vidnosini_Rogach_14_07_2023.pdf

5. Тлумачення договору в Україні у практиці Верховного Суду https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2022_prezent/2022_09_30_prezent_Pogrubnui_tlym_dogov.pdf

Інформаційні ресурси в Інтернет

Офіційний вебпортал Верховної Ради України	https://www.rada.gov.ua/
Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України	https://www.kmu.gov.ua
Офіційна сторінка Європейського Союзу	http://europa.eu
Офіційне інтернет-представництво Президента України	http://president.gov.ua
Єдиний державний реєстр судових рішень	https://reyestr.court.gov.ua/
Газета «Юридичний вісник України»	http://yvuv.com.ua
Судово-юридична газета	http://sud.ua
Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського	http://www.nbuv.gov.ua
Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка	http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3

Наукова бібліотека Національного університету Києво-Могилянська академія	https://library.ukma.edu.ua/
Інформаційно-аналітична база наукових праць Донецького національного університету імені Василя Стуса.	https://rang.donnu.edu.ua/?pg=kt&rz=8#search

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

з дисципліни

«Проблеми договірних відносин в господарській діяльності»

для здобувачів вищої освіти спеціальності ступеня вищої освіти «Доктор філософії».

Калаченкова Катерина Олександрівна

к.ю.н., доцент, доцент кафедри господарського та адміністративного права
юридичного факультету Донецького національного університету імені Василя
Стуса

Підписано до друку _____ 2025 р. Формат 60/84 1/16. Папір офсет. Печать
офсет.

Умов. друк. 1,0 арк. Умов. ізд. _____ арк. Тираж 50 екз. Замовлення № _____ .

Ціна договірна.

Донецький національний університет імені Василя Стуса, 21021, Вінниця, вул.
600-річчя, 21
